

Eindexamen maatschappijleer vwo 2004-II

havovwo.nl

4 Beoordelingsmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Opgave 1 Politieke besluitvorming: De illusie van democratie Politicologen over de onmacht van de kiezer

Maximumscore 2

- 1 Niet goed vervuld worden de volgende functies (twee van de volgende):
- *Participatiefunctie*: het bevorderen dat staatsburgers deelnemen aan de politiek. Uit het feit dat “Alle partijen er dagwerk aan [hebben] om leden uit te schrijven, terwijl ...” (regels 38-40) blijkt dat de politieke partijen er niet meer in slagen de burgers via de politieke partij te doen participeren in de politiek.
 - *Integratiefunctie*: de partij is niet meer de intermediair die op grond van in de maatschappij levende wensen en de eigen ideologische uitgangspunten een politiek programma opstelt en dit in beleid probeert om te zetten. “Ook ziet niemand de partij meer als de verwoorder van een ideologie, de middelaar tussen een breed aangehangen levensovertuiging en het landsbestuur.” (regels 44-48)
 - *Communicatiefunctie*: de politieke partij is onvoldoende een intermediair tussen kiezers en gekozenen. “Niemand kan in ernst volhouden dat de politieke partij nog altijd uit naam van een massa-aanhang spreekt.” (regels 36-38) / “Op de aanhang van ... zweeft het kiezersvolk heftig, ...” (regels 53-56)

per juiste functie met citaat

1

Maximumscore 1

- 2 de rekrutering- en selectiefunctie: het voordragen van kandidaten voor politieke functies: “Wat blijft er dan van de partijen over? ... een uitzendbureau voor leden die een hoge bestuurlijke functie ambiëren.” (regels 56-59) / “een headhunterbedrijf voor het openbaar bestuur.” (regels 61-62)

Maximumscore 2

- 3 • De taak van de Raad van State is het uitbrengen van advies aan de regering over alle wetsvoorstellen (en Algemene Maatregelen van Bestuur en voorstellen tot goedkeuring van verdragen)
- Niet de politieke opvatting van een lid van de Raad van State is van belang, maar vooral zijn of haar deskundigheid en vroegere ervaring (als bestuurder, politicus, belangrijke functie in de samenleving)

1

1

Maximumscore 2

- 4 • Socialisatie is het overdragen van cultuur/normen, waarden, houdingen en opvattingen. In de tekst gaat het om regels/normen, waarden, houdingen die functionarissen in politieke en ambtelijke functies / actieve leden van een politieke partij zich hebben eigen gemaakt. / In een politieke en ambtelijke functie / in een politieke partij worden kennelijk deze kenmerken, eigenschappen en gedragingen voldoende ‘aangeleerd’
- Bij politieke cultuur gaat het om opvattingen, normen en waarden die bestaan over politiek. Hier: om de omgangsregels van actoren die in het politieke systeem/in het politieke proces een rol spelen, zoals: “Ze moeten kunnen draaien, ze moeten compromissen kunnen sluiten, ze moeten hun mond kunnen houden ... Je moet binnen de code passen...” (regels 29-34)

1

1

Eindexamen maatschappijleer vwo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
5 ☐ - elitetheorie één van de volgende toelichtingen met tekstgedeelte: <ul style="list-style-type: none">• Er is een elite, die sleutelposities inneemt op politiek en bestuurlijk terrein: hier een gesloten politieke elite: een ‘regentenstand’, bestaande uit enerzijds “hoge ambtenaren ... die zonder uitzondering lid zijn van een (aantal) politieke partij(en)” (regels 19-21), anderzijds “politici en ex-politici die in de satellietorganen hoge ambtelijke en semi-ambtelijke functies bekleden” (regels 22-24). De bestaande politieke partijen spelen elkaar blijkbaar de bal toe, niet-leden komen er niet tussen.• Er is een elite, die sleutelposities inneemt op politiek en bestuurlijk terrein: hier een gesloten politieke elite: een ‘regentenstand’; tegen deze concentratie van macht: “de onontwarbare kluwen tussen politiek en bestuur” (regels 24-26), is het parlement kennelijk niet opgewassen: “de vertegenwoordigende en controlerende democratie is voor een groot deel opgeofferd.” (regels 26-28) <p><i>Opmerking</i> <i>Alleen twee punten als ‘elitetheorie’ is genoemd met goede toelichting en passage uit de tekst.</i></p>	
Maximumscore 4	
6 ☐ twee van de volgende knelpunten: <ul style="list-style-type: none">• Een deel van de burgers voelt zich niet vertegenwoordigd door de politieke partijen en volksvertegenwoordigers. / Standpunten en beleid van de volksvertegenwoordigers komen niet geheel overeen met de ideeën en wensen van de kiezers. citaat: “Alsof de politieke partijen nog vertegenwoordigers zijn van ... houdt Den Haag vast aan het denkbeeld dat de verschillen zoals die in het parlement tot uiting komen, synoniem zijn met de maatschappelijke tegenstellingen zoals die buiten het parlement beleefd worden.” (regels 36-44)• De herkenbaarheid van politici en bestuurders als vertegenwoordigers van groepen burgers. citaat: “Ze kenden ... geen enkel raads- of Statenlid dat bijvoorbeeld WAO’er was of stratenmaker of sigarenwinkelier.” (regels 47-50)• Partijen vertegenwoordigen niet op alle beleidspunten de ideeën van hun electoraat. / Partijen denken nog sterk in ideologische termen; in een onderlinge logische samenhang van strijdpunten en problemen: “Een beetje Nederlander van nu houdt er wel honderd meningen op na. In elk partijprogramma vindt hij er wel een paar terug.” (regels 58-69) <p>per juist antwoord</p>	<u>2</u>
Maximumscore 2	
7 ☐ • Politieke partijen houden zich bezig met de inrichting van de samenleving als geheel. Zij wegen daarbij relevante belangen tegen elkaar af en zullen dus niet één belang in zijn geheel dienen. Een belangenorganisatie komt op voor een deelbelang	<u>1</u>
• De tegenwoordige kiezer volgt volgens de tekst niet meer de alomvattende afwegingen van een partij, maar kiest tussen de verschillende deelstandpunten van verschillende politieke partijen. De “Nederlander wendt zich liever tot een belangenorganisatie waar je volledig achter kan staan” (regels 73-75).	<u>1</u>

Eindexamen maatschappijleer vwo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
8 ☐ twee kenmerken met voorbeeld:	
• Het onpersoonlijk karakter van de overheidsorganisatie: Ambtenaren werken volgens neutrale, vaste regels en procedures. “Niet langer worden de departementen, ... bevolkt met Weberiaanse pennenlikkers die van negen tot vijf neutraal toekijken of iedereen zich wel aan de regeltjes houdt.” (regels 2-7)	<u>1</u>
• Het is een (hiërarchisch geordend) apparaat waarbinnen mensen besluiten voorbereiden en uitvoeren (onder verantwoordelijkheid van de politieke ambtsdragers). / Het is een ambtenarenkorps met deskundigheid op speciale terreinen (in een hiërarchische gezagsstructuur). “De ambtelijke diensten van nu zijn beleidsfabrieken ... dan in kringen van de Tweede Kamer.” (regels 7-16)	<u>1</u>
Maximumscore 3	
9 ☐ Voorbeelden van goede besluitvormingsregels zijn (drie van de volgende):	
• algemeen kiesrecht waarbij ieder lid 1 stem kan uitbrengen op kandidaat-bestuursleden	
• verantwoording van bestuur aan de leden	
• vrije en geheime verkiezingen voor het bestuur	
• besluitvorming bij meerderheid van stemmen	
• in principe gelijke toegang tot bestuursfuncties voor alle leden	
• vrijheid om je mening te uiten in de vereniging	
per juiste regel	<u>1</u>
Maximumscore 3	
10 ☐ Het eenvoudige model van politieke besluitvorming ziet er als volgt uit:	
• De regering komt met een wetsvoorstel (voorbereid en uitgewerkt door de ambtenaren)	<u>1</u>
• het parlement neemt een wetsvoorstel al of niet aan	<u>1</u>
• de ambtenaren voeren de wet en haar bepalingen onder verantwoordelijkheid van de regering (loyaal) uit of Het eenvoudige model van politieke besluitvorming gaat uit van het gegeven dat de kernbeslissingen genomen worden door regering en parlement, ondersteund en uitgevoerd door ambtenaren, maar het model gaat voorbij aan het gegeven dat een deel van deze beslissingen buiten het Haagse Binnenhof plaatsvinden.	<u>1</u>
Maximumscore 2	
11 ☐ • internationale factoren / de relaties van Nederland met andere staten of internationale organisaties, zoals de Europese Centrale Bank (Frankfurt, regel 33) of de Europese Unie (Brussel, regel 32)	<u>1</u>
• sociale (en economische) ontwikkelingen / actoren op sociaal en economisch terrein binnen Nederland, zoals (adviezen van) de Sociaal-Economische Raad (regels 33-34) of (beslissingen van) de Nederlandse Mededingingsautoriteit (regels 34-35) of (de invloed van) maatschappelijke organisaties (regels 37-38)	<u>1</u>
Maximumscore 2	
12 ☐ Voorbeeld van een goed antwoord is:	
• Nederland heeft een kiesstelsel gebaseerd op evenredige vertegenwoordiging. Het aantal zetels van een partij wordt berekend naar evenredigheid van het op de kandidatenlijst van een partij uitgebrachte aantal stemmen	<u>1</u>
• De kiezer stemt meestal op de lijsttrekker. De lijsttrekker sleept als het ware een aantal andere kandidaten mee. Die zijn veelal onbekend voor de kiezers. / De personen van de kandidatenlijst komen, afhankelijk van het aantal behaalde stemmen, in volgorde van de plaats op de kandidatenlijst van de partij in de Tweede Kamer. Het aantal kandidaten dat met voorkeurstemmen direct wordt gekozen, is in de praktijk zeer beperkt. Er is niet een directe band tussen kiezer en gekozene	<u>1</u>